

Inflācijas ietekme uz uzkrāto ilgtermiņā. Aktuālais 2026. gadā

Dr. Oļegs Krasnopjorovs

Latvijas Bankas Monetārās politikas pārvaldes Makroekonomikas analīzes daļas galvenais ekonomists

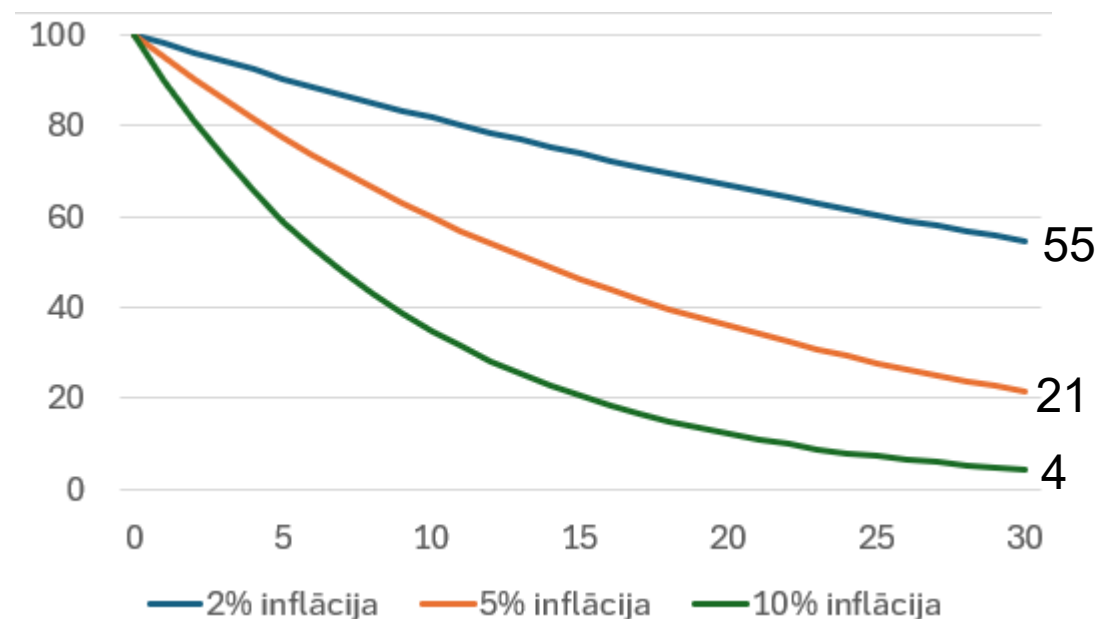
29.01.2026.

Piemērs 1. Inflācija mazina uzkrājumus.

Jo lielāka ir inflācija, jo vairāk samazinās uzkrājumi

- ▶ Annai ir 100 eiro uzkrājumi, kurus viņa tur mājās skaidrā naudā.
- ▶ Katru gadu inflācija mazina naudas pirktspēju – par šo naudu var nopirkt arvien mazāk preču un pakalpojumu.
 - ▶ Pie inflācijas 2 % gadā – naudas pirktspēja pēc 30 gadiem ir 55 eiro.
 - ▶ Pie inflācijas 5 % gadā – naudas pirktspēja pēc 30 gadiem ir 21 eiro.
 - ▶ Pie inflācijas 10 % gadā – naudas pirktspēja pēc 30 gadiem ir 4 eiro (Annai joprojām ir 100 eiro, bet par šo naudu vairs gandrīz neko nevar nopirkt).

Gads	2% inflācija	5% inflācija	10% inflācija
0	100	100	100
1	98.00	95.00	90.00
2	96.04	90.25	81.00
3	94.12	85.74	72.90
...	...	...	...
30	54.55	21.46	4.24

Ja cenu kāpums padara mūs nabadzīgākus, tad cenu kritums mūs padarītu bagātus?

- ▶ Ar ko mērena deflācija (patēriņa cenu ↓) ir sliktāka par mērenu inflāciju (patēriņa cenu ↑)?
- 1. Patērētāji var atlikt ilglietojuma preču iegādi, gaidot turpmāku cenu ↓.
 - ▶ Vai jūs pirktu jaunu ledusskapi par 1000 eiro, ja zinātu, ka nākamgad tas maksās 900?
 - ▶ Nemitīga patēriņa atlikšana bremzē tehnisko progresu, investīcijas un tādējādi arī ekonomisko izaugsmi, ar to palielinot bezdarbu.
- 2. Cenu kritums palielina parāda reālo vērtību.
 - ▶ Atmaksāt 100 tūkst. eiro aizdevumu ir vieglāk, kad visas cenas ekonomikā (t.sk. Tava alga) laika gaitā pieaug, nevis samazinās.
 - ▶ Tāpēc deflācija apgrūtina aizdevumu atmaksu uzņēmumiem, patērētājiem un pat valstīm – tie ilgāk atrodas kredītu jūgā, attiecīgi mazāk patērējot un investējot, kas bremzē ekonomisko izaugsmi.

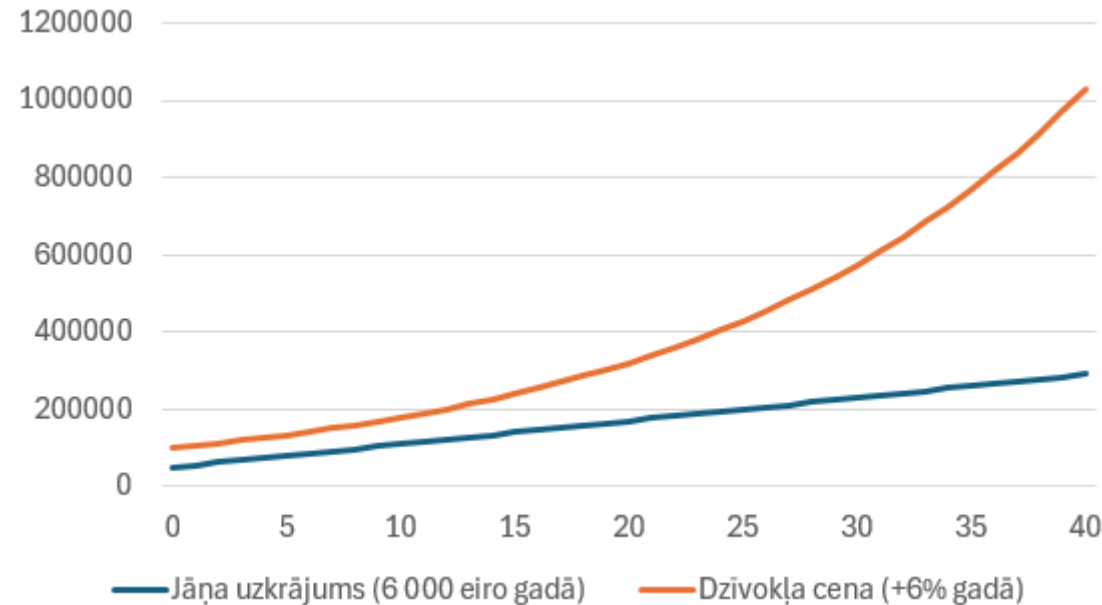
Inflācija ir globāla sazvērestība, lai darba ļaudīm maksātu mazāk / atņemtū cilvēkiem nopelnīto naudu?

- ▶ Jo kāpēc gan citādi centrālo banku mērķis ir inflācija 2 % gadā, nevis nemainīgas cenas?
- ▶ Patiesībā maza pozitīva inflācija ir labāka par nulles inflāciju:
 1. Maza pozitīva inflācija ļauj paiet soli tālāk no bīstamas deflācijas – līdzīgi kā daudziem cilvēkiem nepatīktu stāvēt bīstamas klints pašā malā. Tas ir svarīgi, ņemot vērā, cik kaitīga deflācija mēdz būt ekonomiskai izaugsmei.
 2. Uzlabo monetārās politikas efektivitāti. Centrālās bankas (gandrīz) nevar samazināt nominālo procentu likmi zem nulles. Dažreiz pat 0 procentu likme nav pietiekama, lai atbalstītu ekonomiku. 2% inflācijas gadījumā pat nulles nominālā procentu likme nozīmē reālo procentu likmi -2% apmērā, kas sniedz lielākas iespējas atbalstīt ekonomiku krīžu brīžos.
 3. Samazina cenu un algu stīvumu. Dažreiz var rasties objektīva nepieciešamība pēc algas samazinājuma – krītot uzņēmuma apgrozījumam vai pasliktinoties konkrēta darbinieka sniegunam. Taču algas samazinājums eiro izteiksmē var izraisīt darbinieku sašutumu, mazināt viņu motivāciju un produktivitāti. Maza pozitīva inflācija ļauj ieviest (reālās) algas korekciju bez šīm nepatīkamajām blaknēm.
- ▶ Neiztur kritiku arguments, ka bez inflācijas strādājošo algu pirktspēja vidēji būtu lielāka:
 - ▶ Vidējās algas kāpums visbiežāk pārsniedz inflāciju;
 - ▶ Darba samaksas fonds mēdz augt pat straujāk par iekšzemes kopproduktu (t.sk. Latvijā).

Piemērs 2.1. Dzīvokļa cena aug straujāk nekā mūsu uzkrājums dzīvokļa iegādei

- ▶ Jānis krāj dzīvoklim, kas maksā 100 tūkst. eiro.
- ▶ Šobrīd Jāņa uzkrājumi ir 50 tūkst. Līdz 100 tūkst. jāuzkrāj vēl 50 tūkst. eiro.
- ▶ Katru mēnesi Jānis no savas algas uzkrāj 500 eiro => 6 000 eiro gadā => dzīvoklim var uzkrāt 8-9 gadu laikā.
- ▶ Bet: dzīvokļa cena pieaug par 6% gadā.

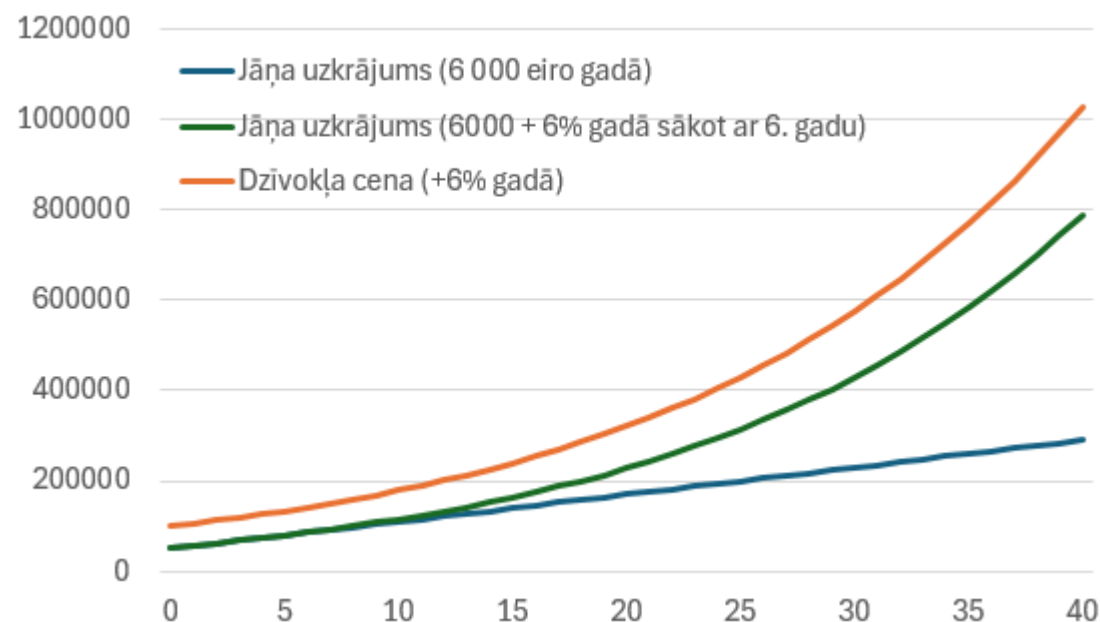
Gads	Jāņa uzkrājums	Dzīvokļa cena	Starpība
0	50 000	100 000	50 000
1	56 000	106 000	50 000
2	62 000	112 360	50 360
3	68 000	119 102	51 102
4	74 000	126 248	52 248
5	80 000	133 823	53 823

Piemērs 2.2. Katru gadu krājam dzīvokļa iegādei arvien vairāk, bet tas nepalīdz

- ▶ Pēc 5 gadiem Jānis saprata, ka ar šādu tempu dzīvoklim viņš neuzkrās nekad.
- ▶ Jānis nolemj sākot ar 6. gadu katru gadu uzkrāt par 6% vairāk (viņš var to darīt, jo alga pieaug par 6% gadā).
- ▶ 5. gadā Jānis uzkrāja 500 eiro mēnesī, 6. gadā uzkrāj 530 eiro mēnesī (6360 eiro gadā) utt.
- ▶ Starpība starp dzīvokļa cenu un Jāņa uzkrājumiem turpina pieaugt, lai gan ne tik strauji kā iepriekšējā gadījumā.

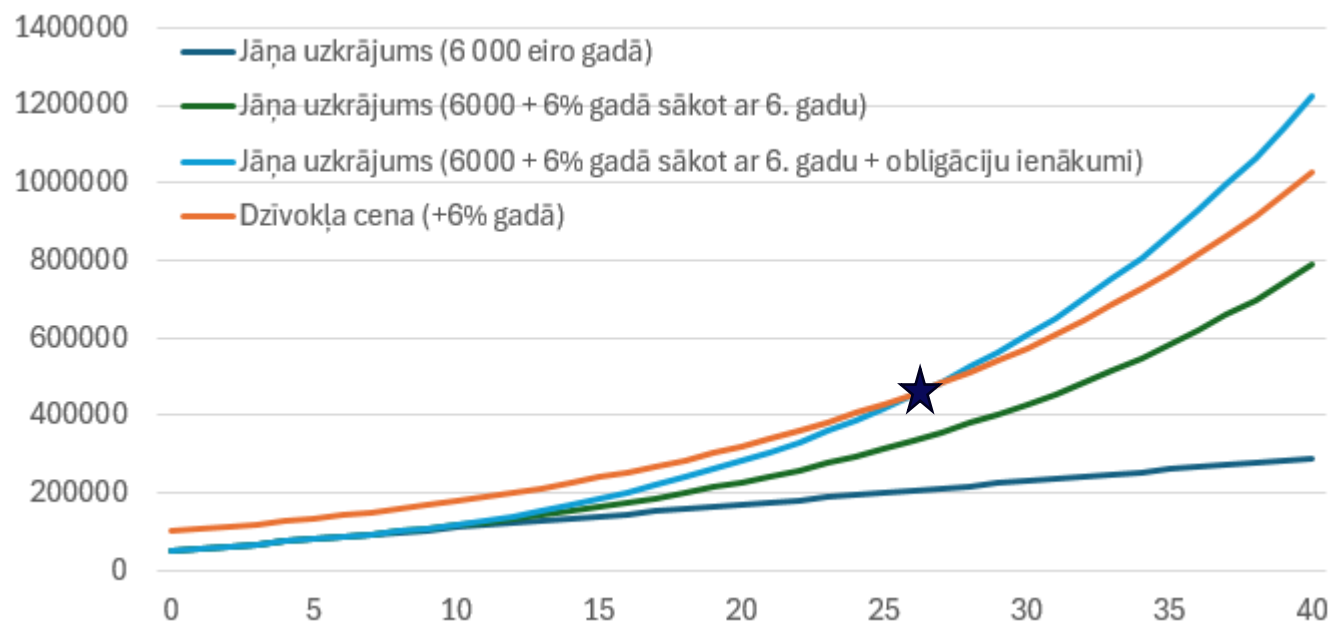
Gads	Jāņa uzkrājums	Dzīvokļa cena	Starpība
5	80 000	133 823	53 823
6	86 360	141 852	55 492
7	93 102	150 363	57 261
8	100 248	159 385	59 137
9	107 823	168 948	61 125
10	115 852	179 085	63 233

Piemērs 2.3. Risinājums – uzkrāto ieguldīt drošos aktīvos un katru gadu gūt procentu ienākumus

- ▶ 10. gada beigās Jānis saprata, ka arī ar šādu tempu dzīvoklim viņš neuzkrās nekad.
- ▶ Sākot ar 11. gadu Jānis visu savu uzkrājumu tur valsts krājobligācijās (3% gadā). Iepriekš 3% viņam likās nenopietni.
- ▶ Starpība starp dzīvokļa cenu un Jāņa uzkrājumiem uzreiz sāka mazināties.
- ▶ Pēc 17 gadiem (27. gadā) Jānis nopērk iecerēto dzīvokli.

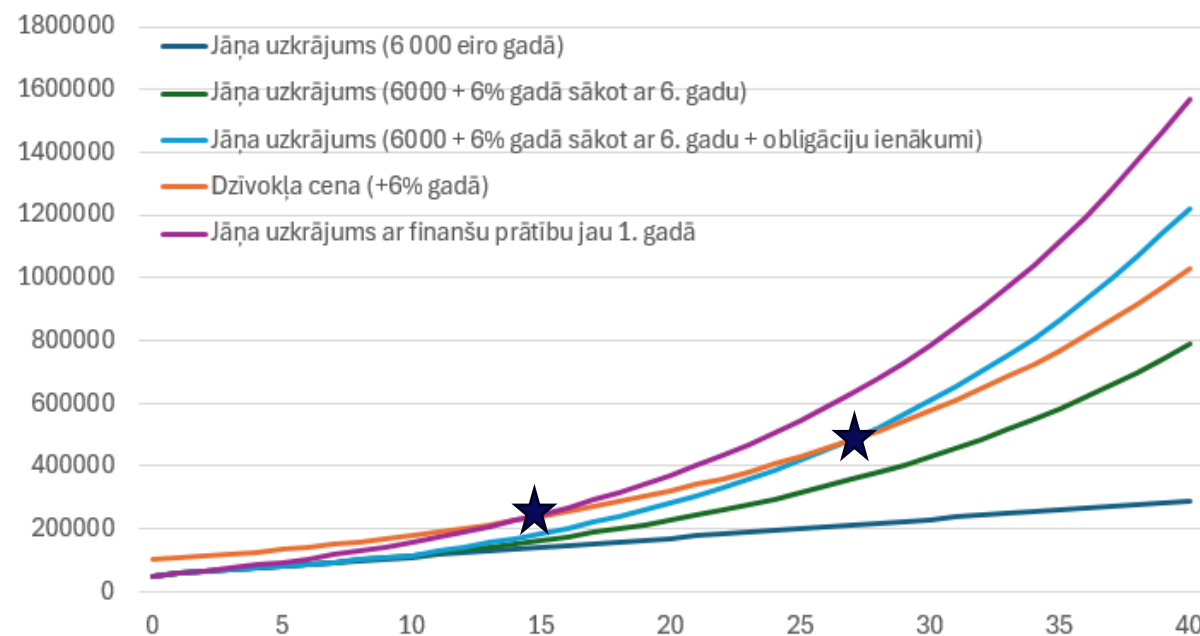
Gads	Jāņa uzkrājums	Dzīvokļa cena	Starpība
10	115 852	179 085	63 233
11	127 839	189 830	61 991
12	140 696	201 220	60 524
13	154 479	213 293	58 813
14	169 251	226 090	56 840
15	185 073	239 656	54 582

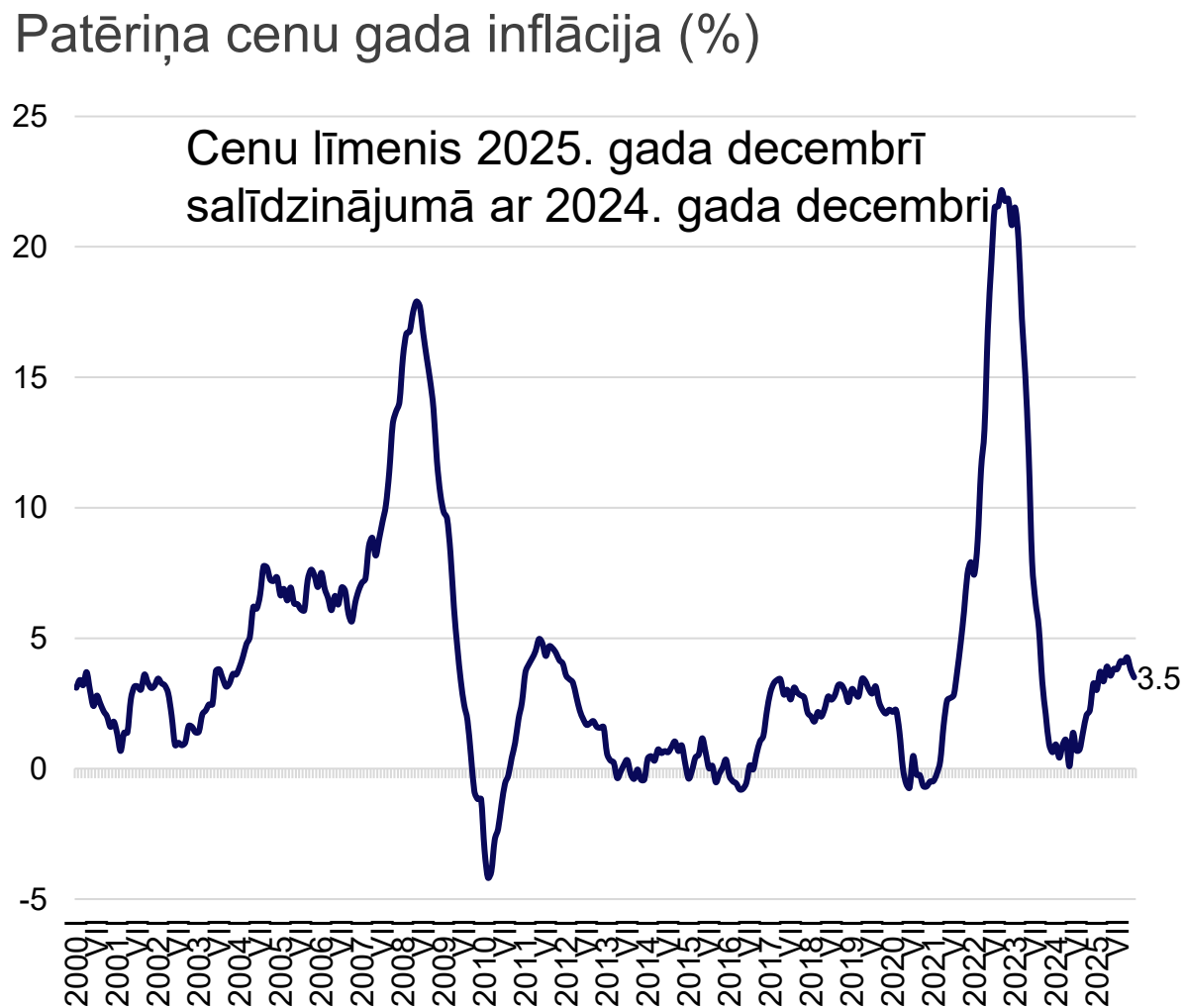
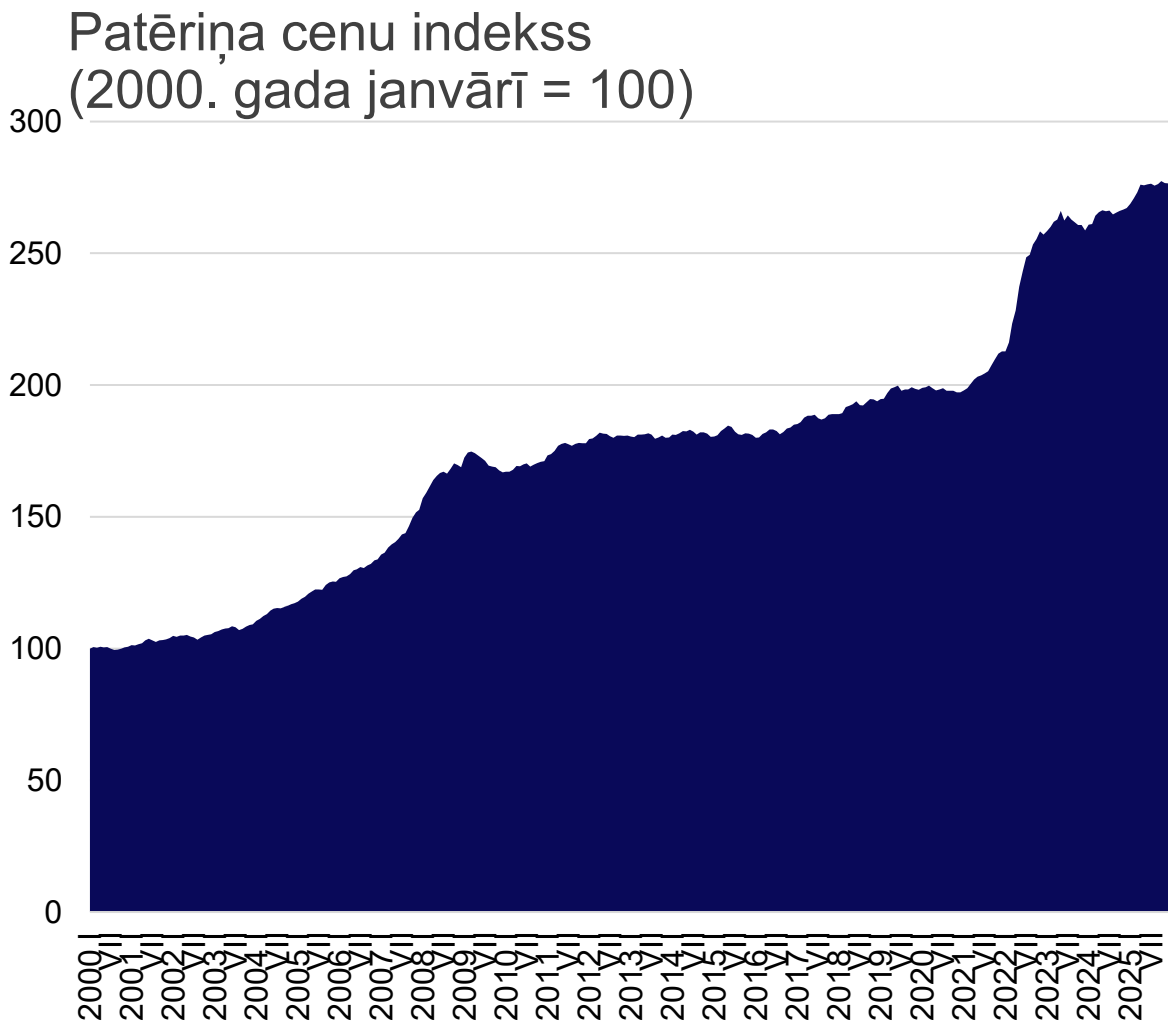
Piemērs 2.4. To vajadzēja saprast uzreiz: finanšu pratībai augsta cena – pazaudētais dzīves laiks

- ▶ Finanšu pratības cena: ja Jānis uzreiz turētu savus uzkrājumus krājobligācijās (un katru gadu uzkrātu par 6% vairāk), tad
- ▶ Jānis varētu nopirkt dzīvokli jau 15. gadā (nevis 27. gadā).
 - ▶ 1. gadā Jānis no algas uzkrāj 6 000 + 1 500 obligāciju ienākumi => uzkrājums pieaug par 7 500 eiro.
 - ▶ 2. gadā Jānis no algas uzkrāj 6 360 + 1 725 obligāciju ienākumi => uzkrājums pieaug par 8 085 eiro.
 - ▶ 3. gadā Jānis no algas uzkrāj 6 742 + 1 968 obligāciju ienākumi => uzkrājums pieaug par 8 709 eiro.
- ▶ Uzkrājums katru gadu pieaug vairāk nekā dzīvokļa cena => uzkrājuma starpība ar dzīvokļa cenu nemītīgi samazinās.

Gads	Jāņa uzkrājums	Dzīvokļa cena	Starpība
0	50 000	100 000	50 000
1	57 500	106 000	48 500
2	65 585	112 360	46 775
3	74294	119 102	44 807
...	...	...	...
15	245 617	239 656	-5 961

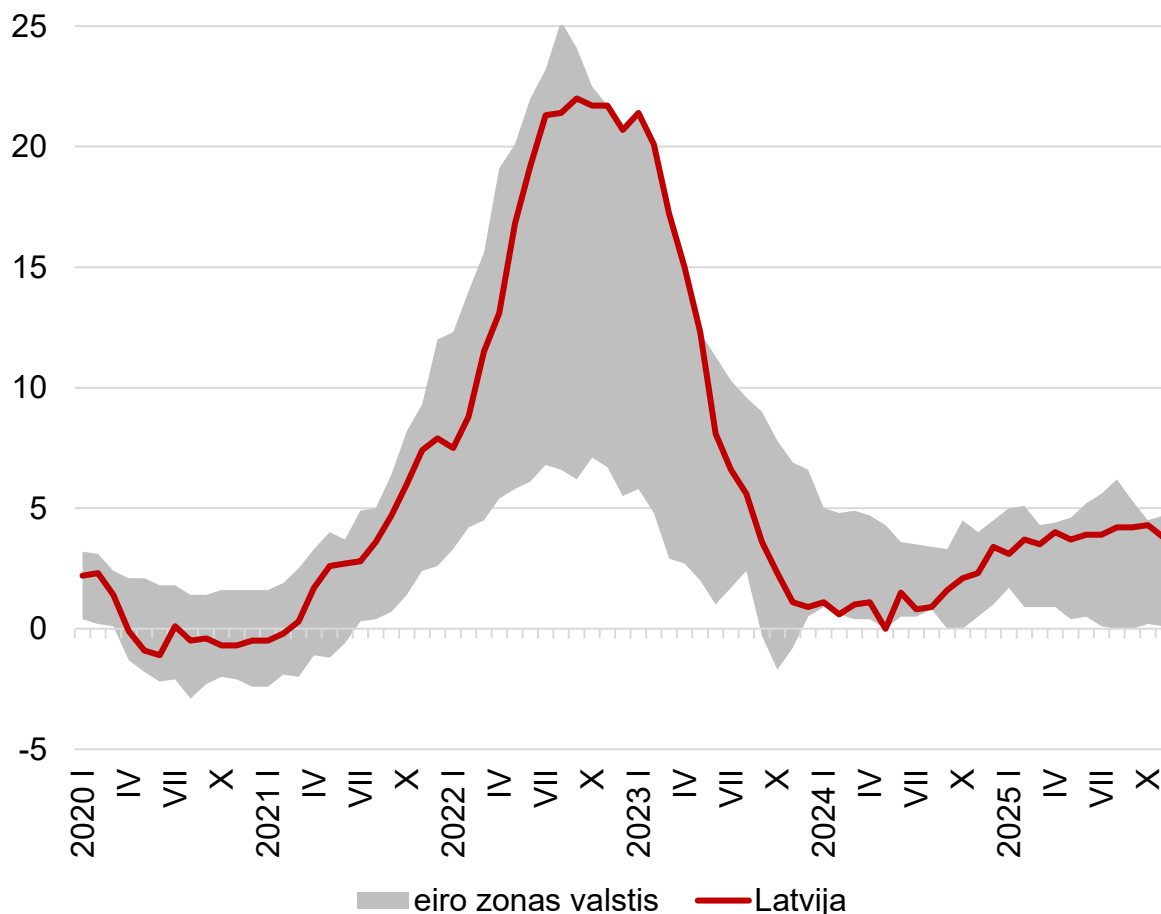

Divas augstās inflācijas epizodes Latvijā 21. gadsimtā

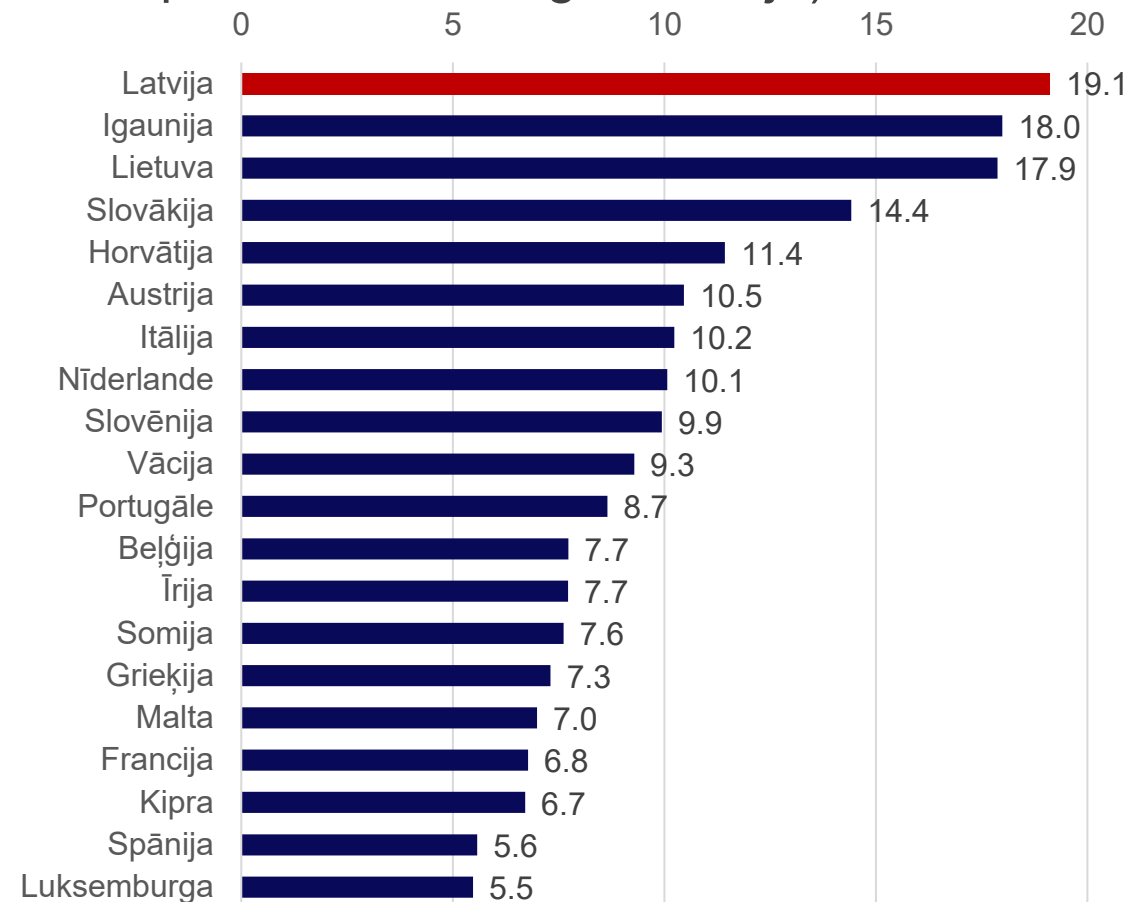

Latvijai uz brīdi bija straujākais patēriņa cenu kāpums eiro zonā. Kāpēc, kādi faktori to noteica?

Gada inflācija Latvijā un eiro zonas valstīs (%)

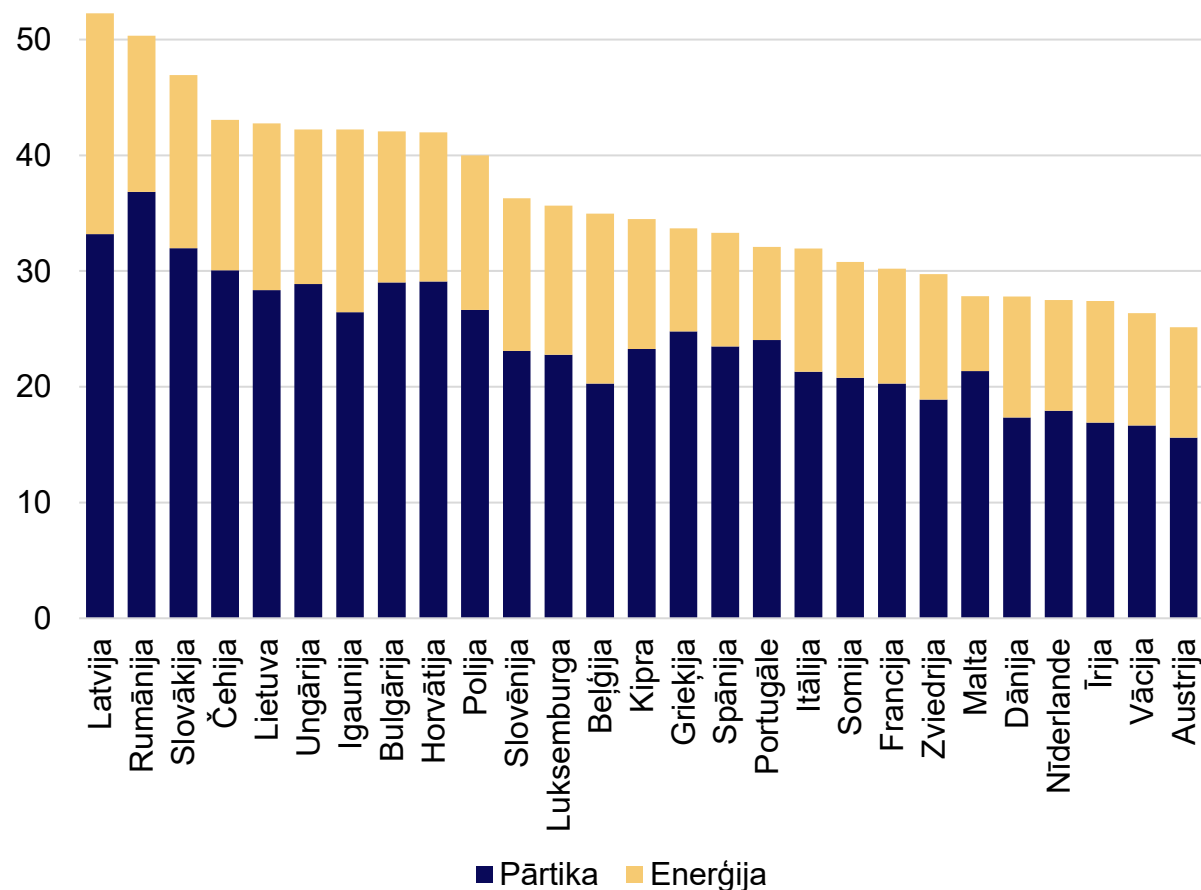

Gada inflācija eiro zonas valstīs (%; vidēji 2022. gada septembrī – 2023. gada maijā)

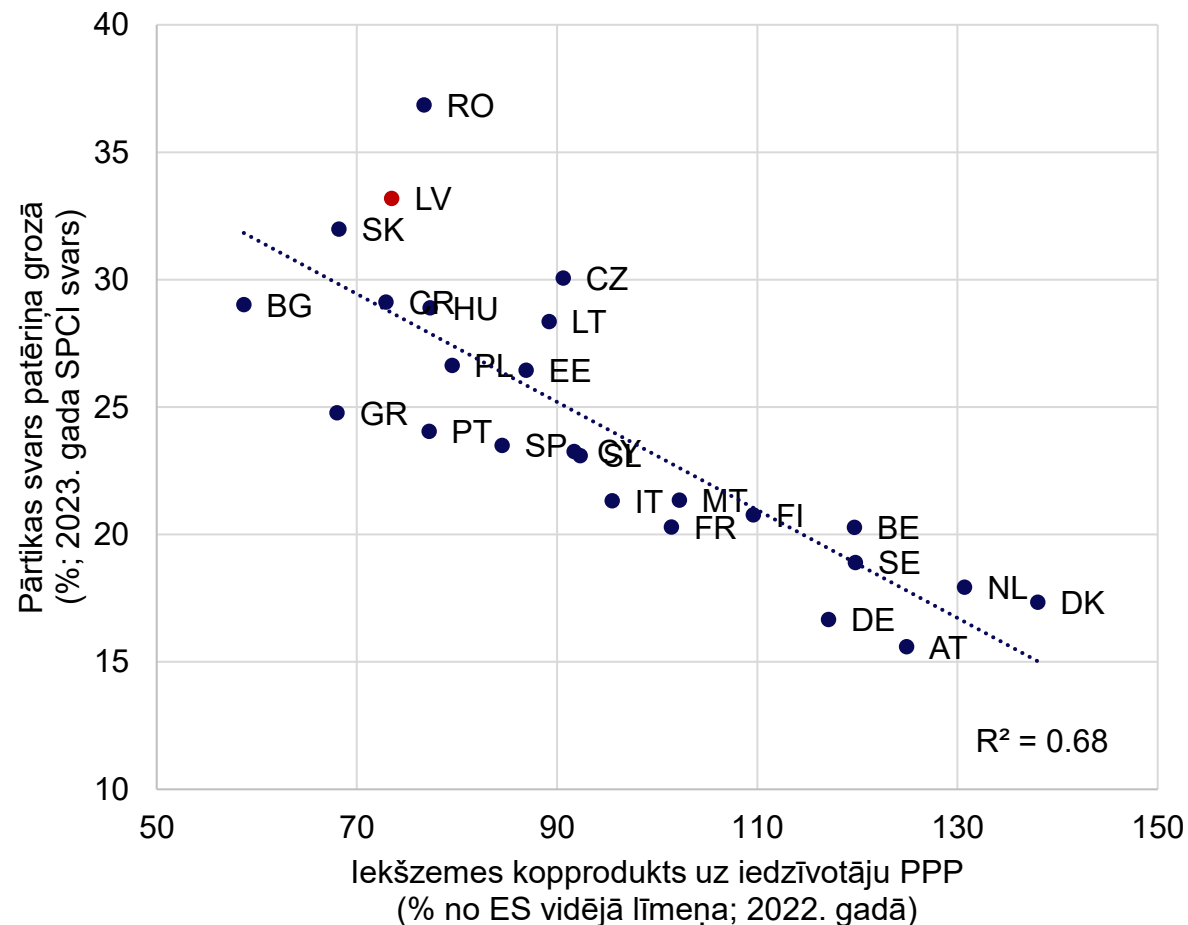

Faktors 1. Lielāks pārtikas un enerģijas svars patēriņa grozā, ko nosaka salīdzinoši zems ienākumu līmenis un aukstas ziemas

Pārtikas un enerģijas svars patēriņa grozā eiro zonas valstīs (2023. gadā)

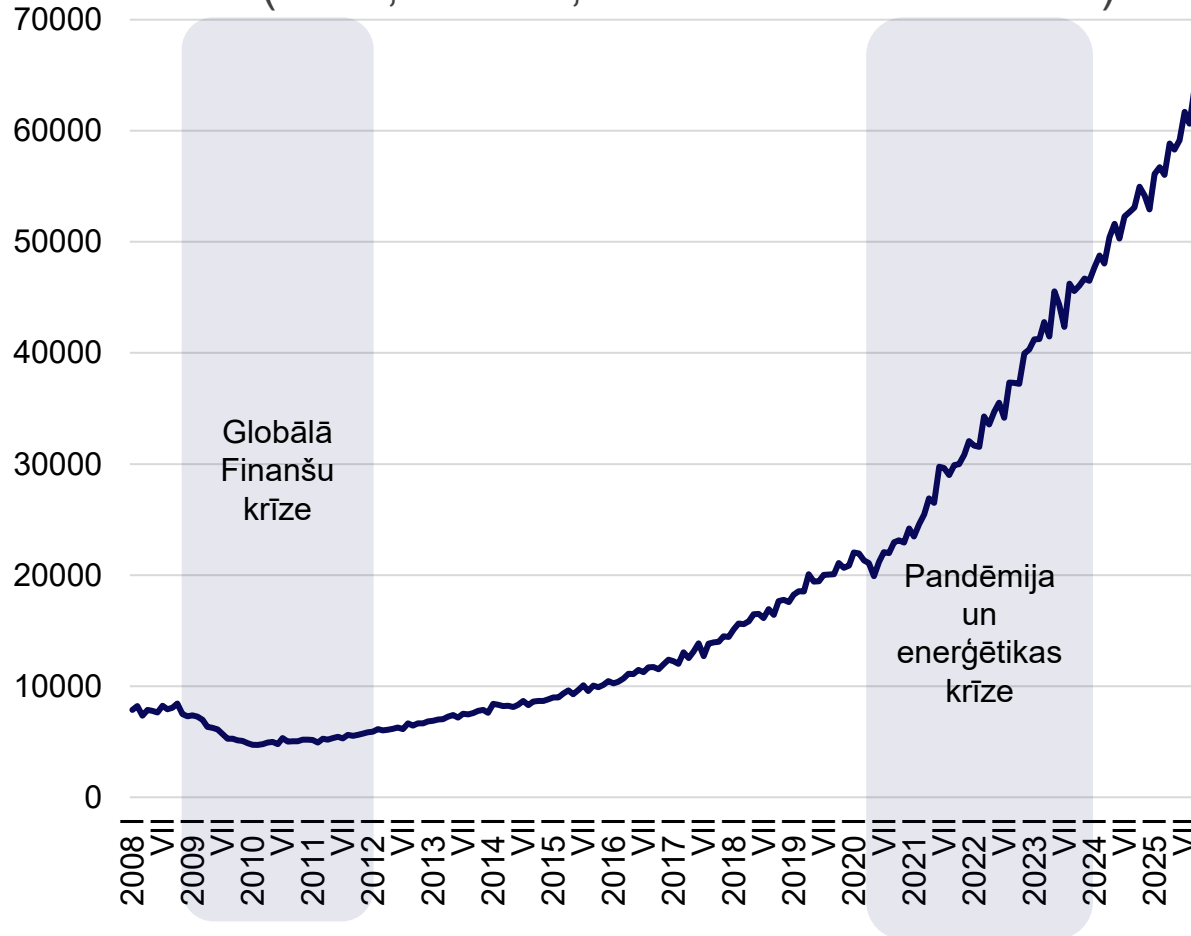

Ienākumu līmenis un pārtikas svars patēriņa grozā

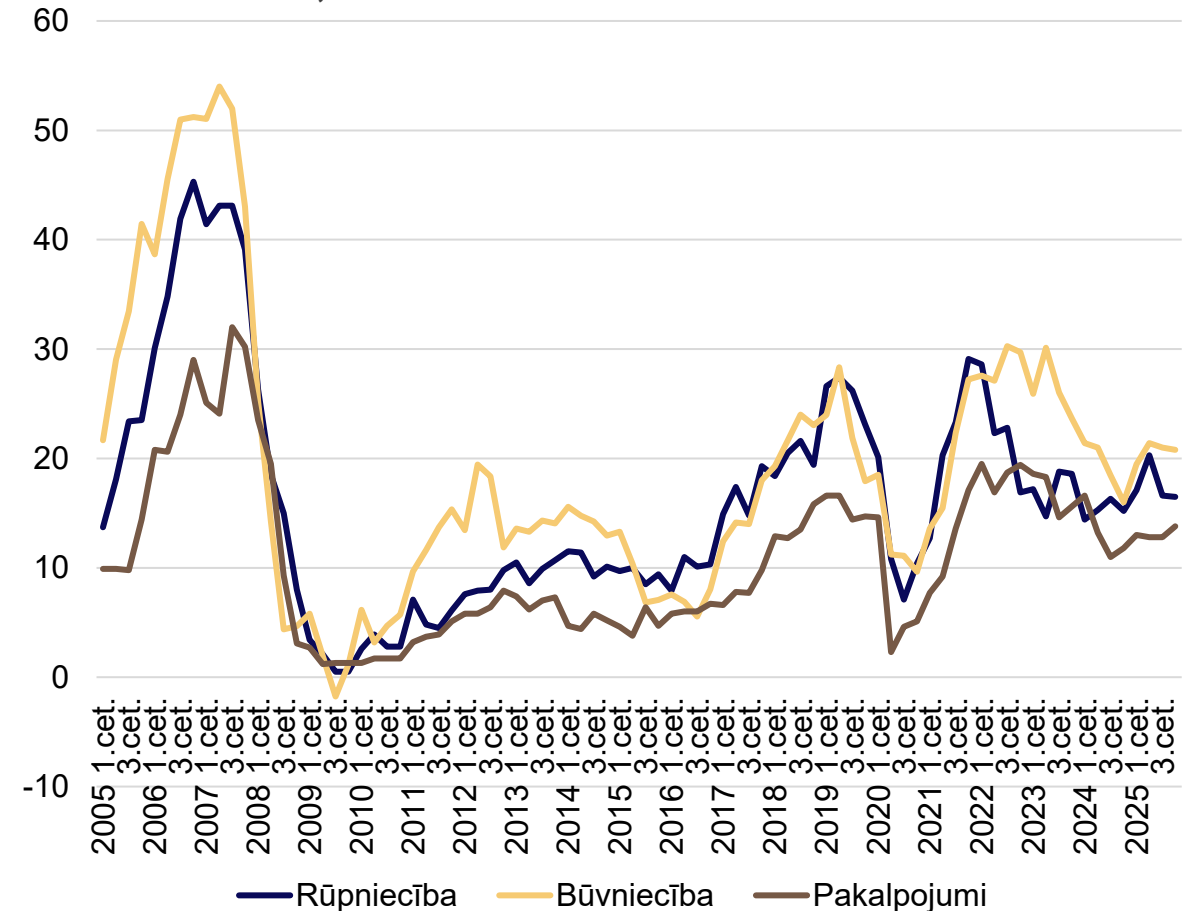

Faktors 2. Silts darba tirgus, straujš algas kāpums

Darba ņēmēju skaits privātajā sektorā ar algu virs 3 tūkst. eiro (bruto; mēnesī; sezonāli izlīdzinātie dati)

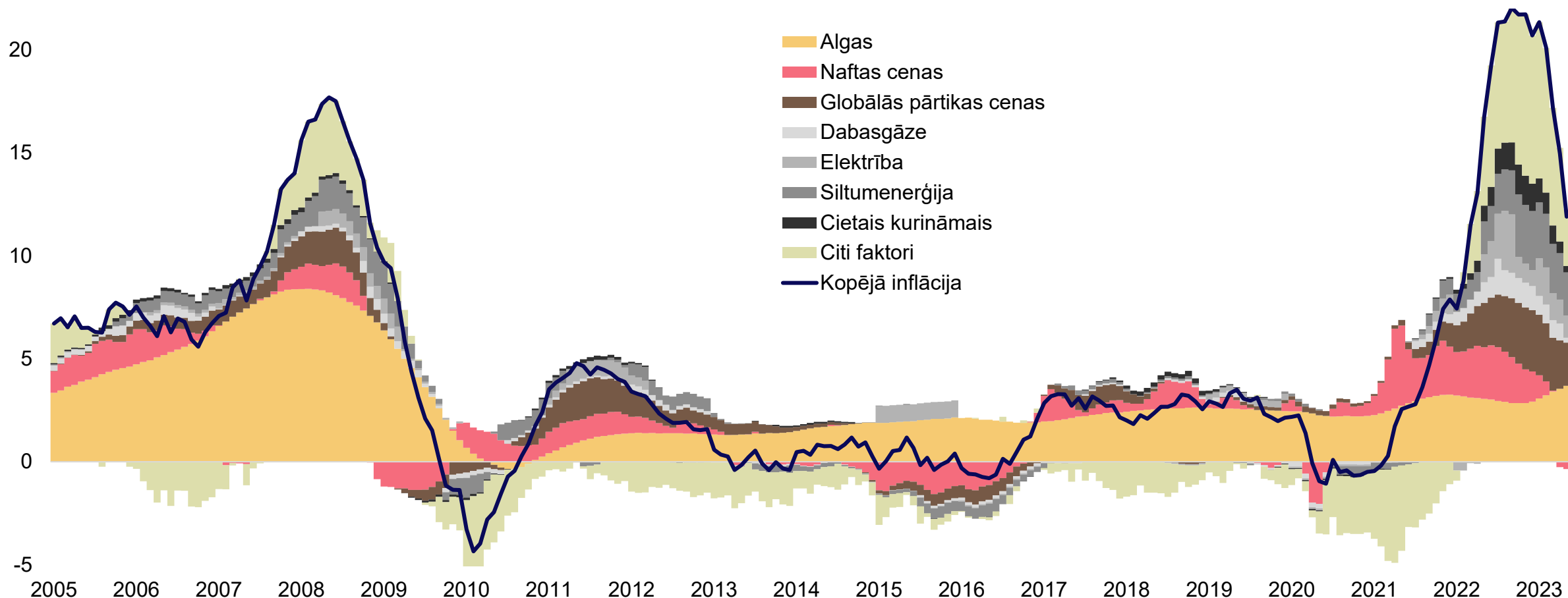

Uzņēmēju īpatsvars, kas uzskata darbaspēka trūkumu par svarīgo uzņēmējdarbības kavējošo faktoru (%)

Faktors 3. Negausības jeb alkatības inflācija, ko nosaka zemāka konkurence produktu tirgos

Inflācijas dekompozīcija (gadi pieauguma tempi un devumi, % un pp.)

Avots: Latvijas Bankas ekspertu aprēķins.

Piezīmes: inflācijas faktoru dekompozīcija ir iegūta ar [STIP modeļa](#) palīdzību. Naftas cenu ietekme galvenokārt ietver ietekmi uz degvielas cenām un netiešus efektus uz atsevišķām SPCI komponentēm. Citi faktori ietver algu un pārējo enerģijas cenu netiešus efektus, kā arī citas iespējamās nelinearitātes.

▲ **LATVIJĀ** ražotām olu, zivju un gaļas produktu precēm mazumtirdzniecības piegādes ķēdes posmā tiek piemērots vidēji lielāks uzcenojums nekā ārpus Latvijas ražotām precēm, secinājusi Konkurences padome.

GATA BURAVCOVA ZĪMĒJUMS

Pieņemsim, ka valstī ilgu laiku ir augstākā inflācija eiro zonā. Vai tam ir kādas sekas uz reālo ekonomiku (reālo iekšzemes kopproduktu, bezdarbu utml.)?

q – reālais valūtas kurss.

E – nominālais valūtas kurss.

P – cenu līmenis Latvijā.

P^* – cenu līmenis ārvalstīs.

$$q = \frac{EP^*}{P}$$

Ja inflācija Latvijā ilgstoši augstāka nekā eiro zonā, $q \downarrow$:

Latvijas imports $\uparrow$:

Latvijas tirgū Latvijas produkti kļūst dārgāki salīdzinot ar citu valstu ražojumiem.

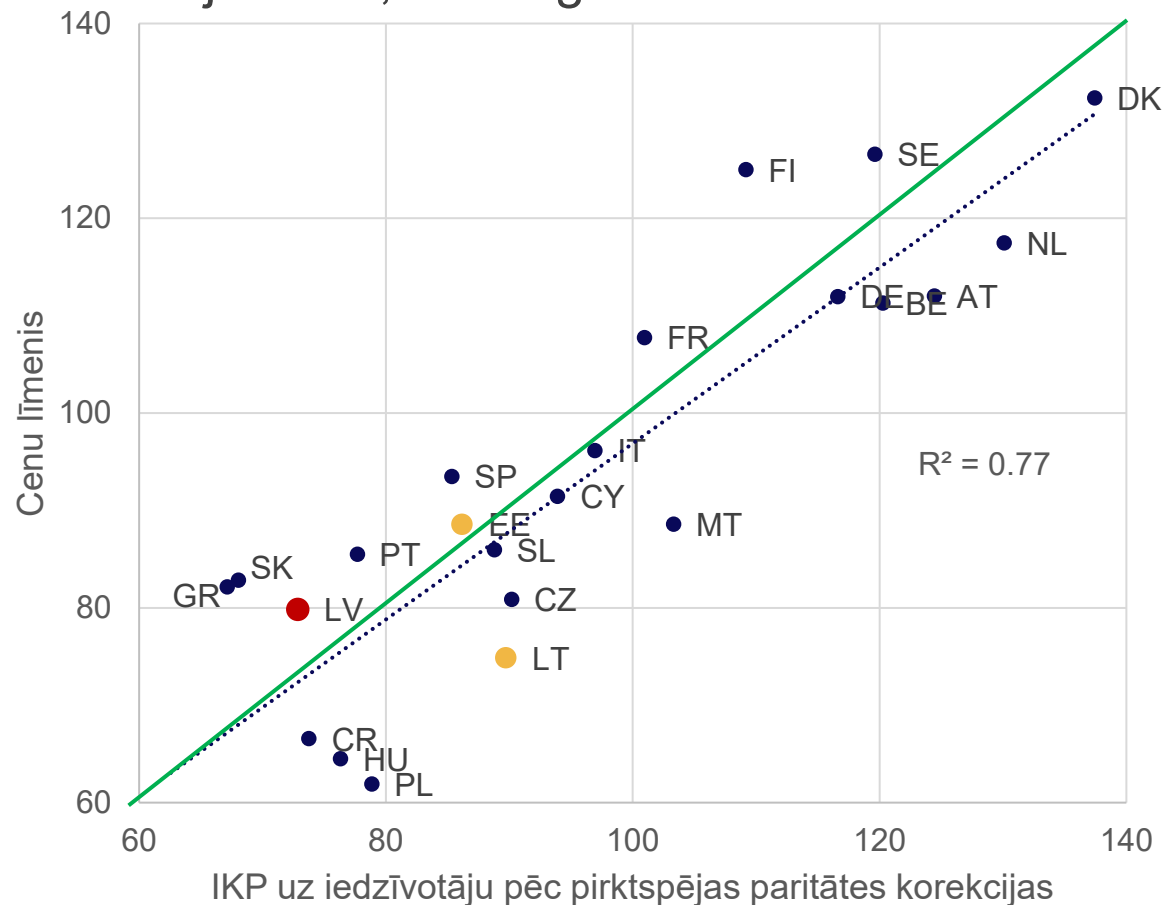
Latvijas eksports $\downarrow$:

arī ārvalstu tirgos Latvijas produkti kļūst dārgāki salīdzinot ar citu valstu ražojumiem.

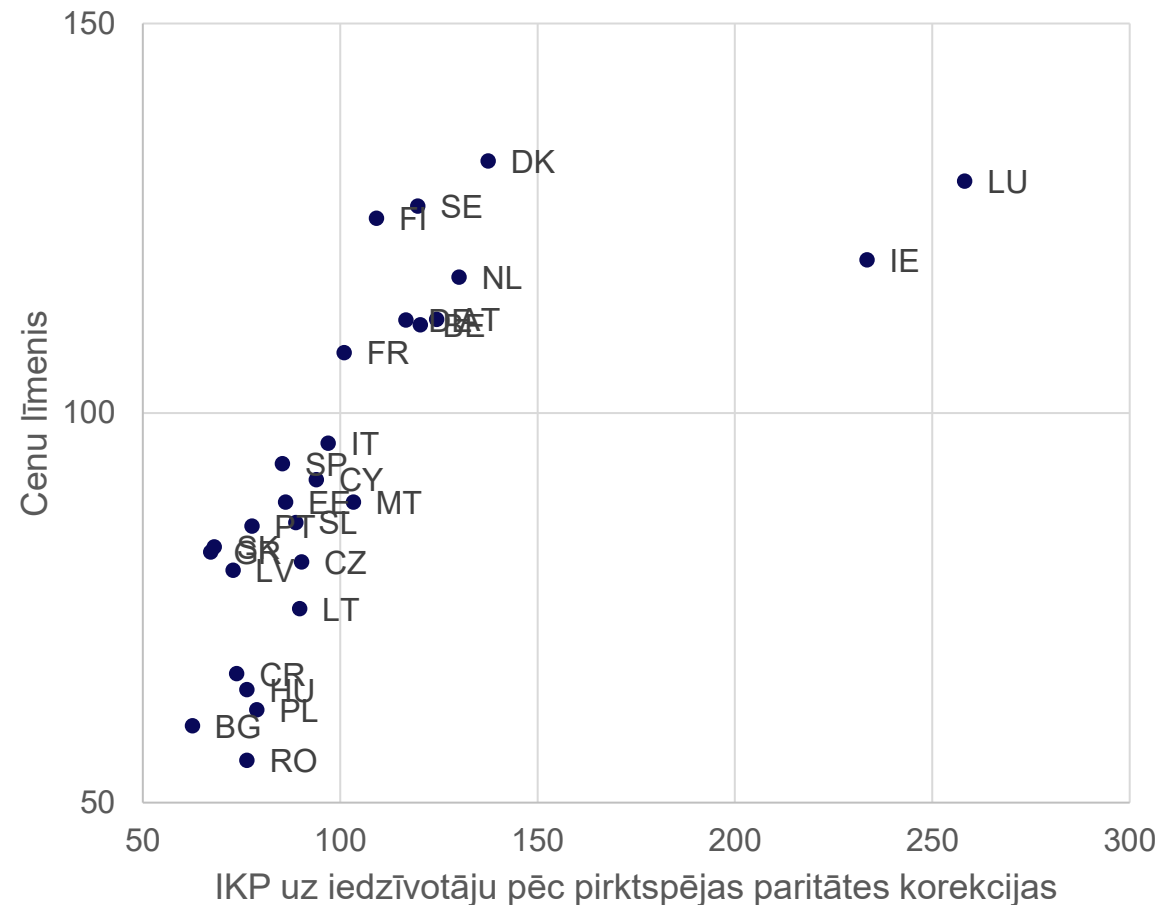
$$\begin{array}{ccccccc} Y & = & C & + & I & + & G \\ \text{Iekšzemes} & & \text{Privātais} & & \text{Investīcijas} & & \text{Valdības} \\ \text{kopprodukts} & & \text{patēriņš} & & & & \text{patēriņš} \end{array} \quad \boxed{\begin{array}{cc} + & EX & - & IM \\ & \text{Eksports} & & \text{Imports} \end{array}}$$

Vai ekonomiskā izaugsme (ienākumu pieaugums) iespējams bez inflācijas?

Ienākumu līmenis (IKP uz iedzīvotāju pēc pirktspējas paritātes korekcijas) un cenu līmenis (PPP indekss); ES-27 vidēji = 100; 2022. gadā

ES valstis bez Īrijas un Luksemburgas

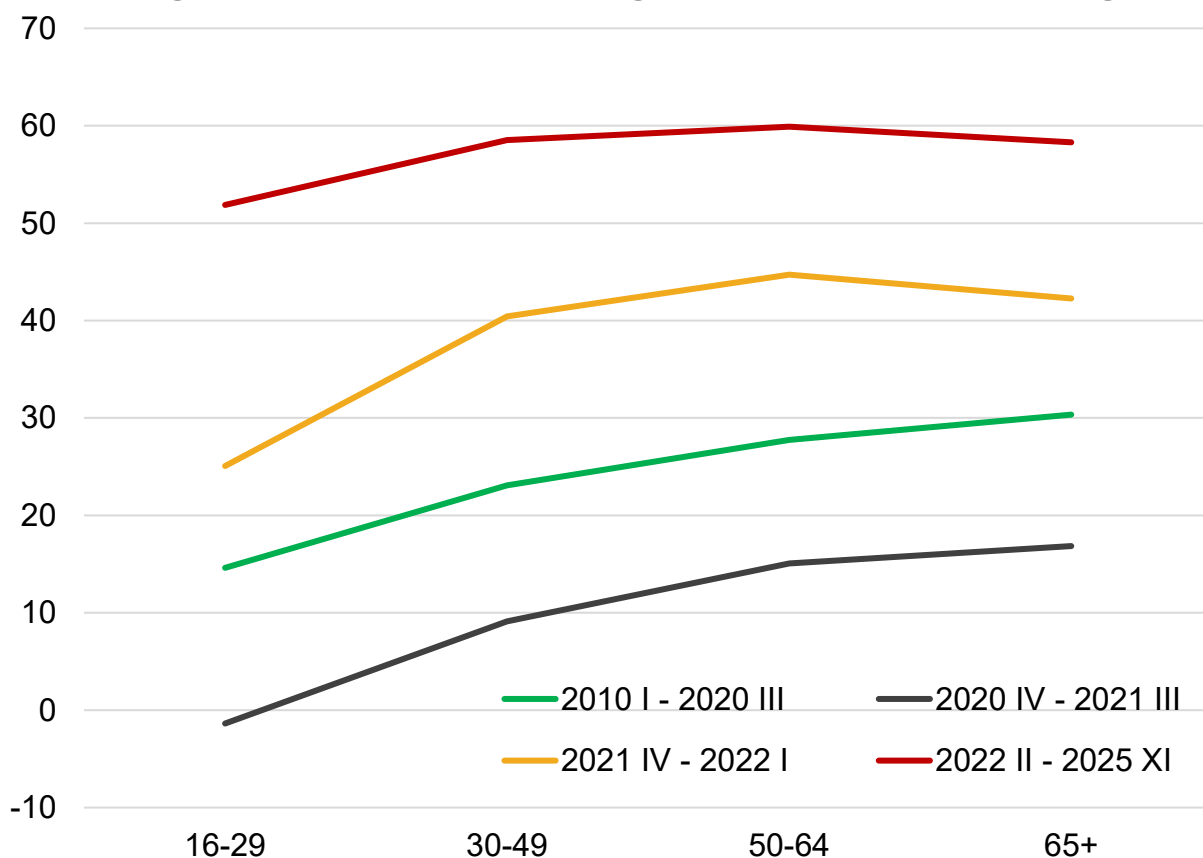

Visas ES valstis

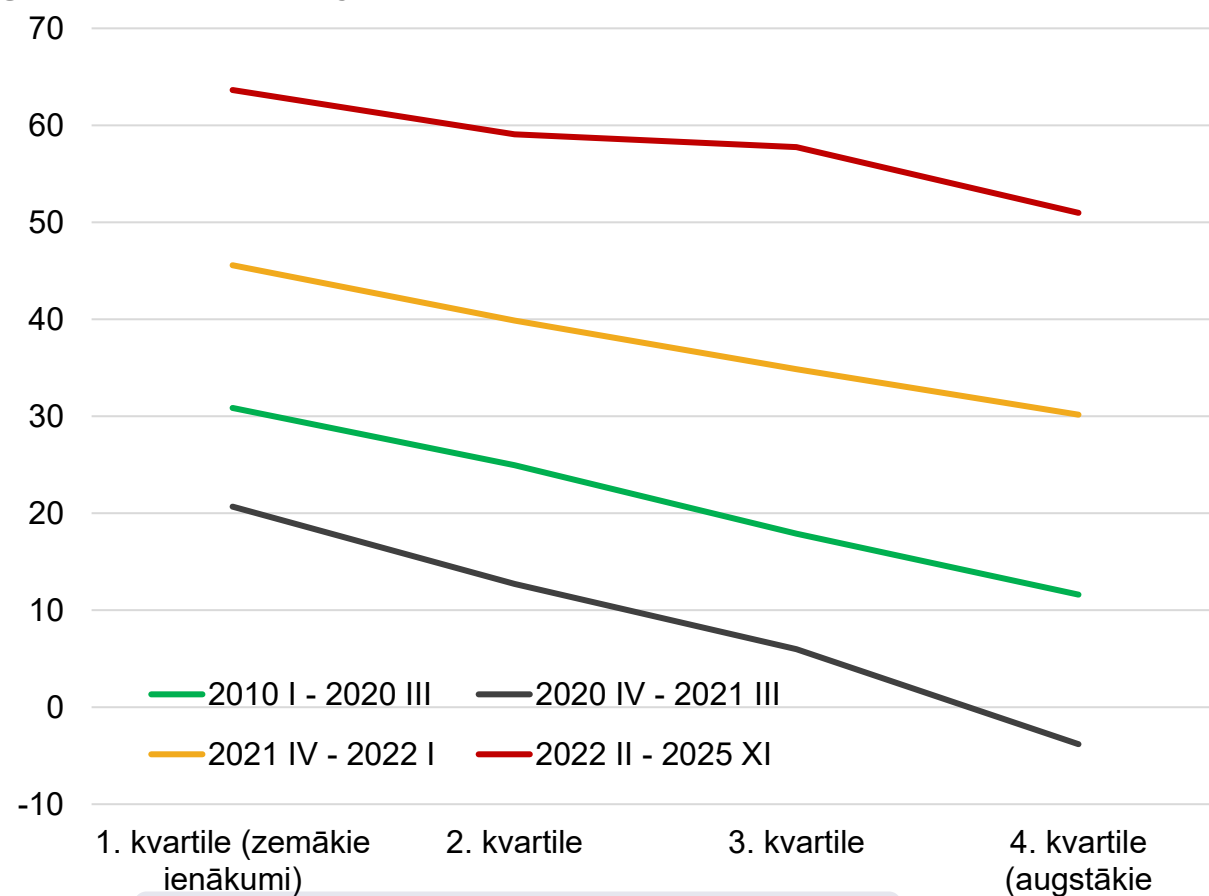
Pensionāri un māsaimniecības ar zemiem ienākumiem uztver augstāku inflāciju

Uztvertā inflācija vecuma grupu un ienākumu līmeņu dalījumā (atbilžu bilance)

Respondentu atbildes uz jautājumu: «Kā, jūsaprāt, pēdējo 12 mēnešu laikā mainījušās patēriņa cenas?: daudz pieauga "++"; mēreni pieauga "+"; nedaudz pieauga "="; gandrīz nemainījās "-"; nokrita "- -».

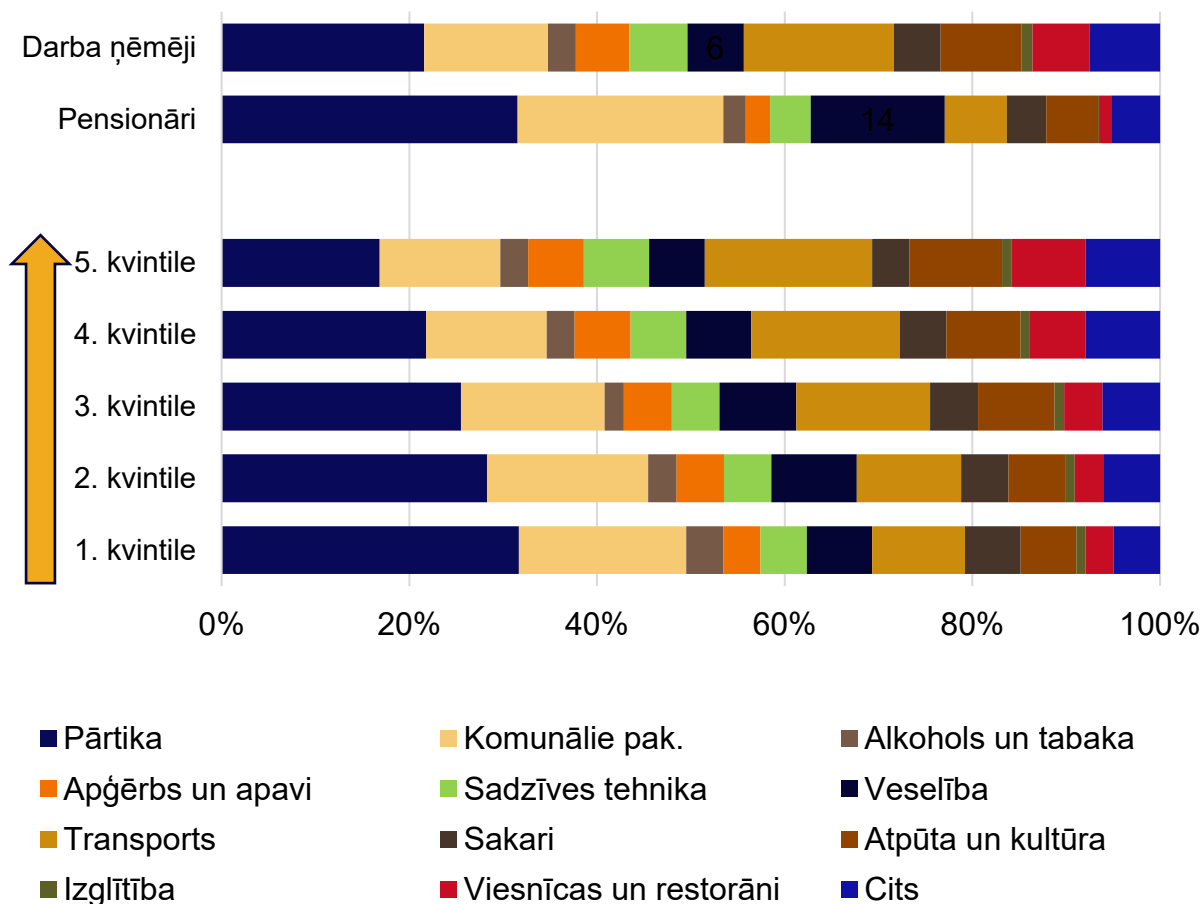
Uztvertā inflācija ↑ ar vecumu

Uztvertā inflācija ↓ ar ienākumiem

Inflācija ir nevis visiem viena, bet katram sava – patēriņa groza atšķirību dēļ

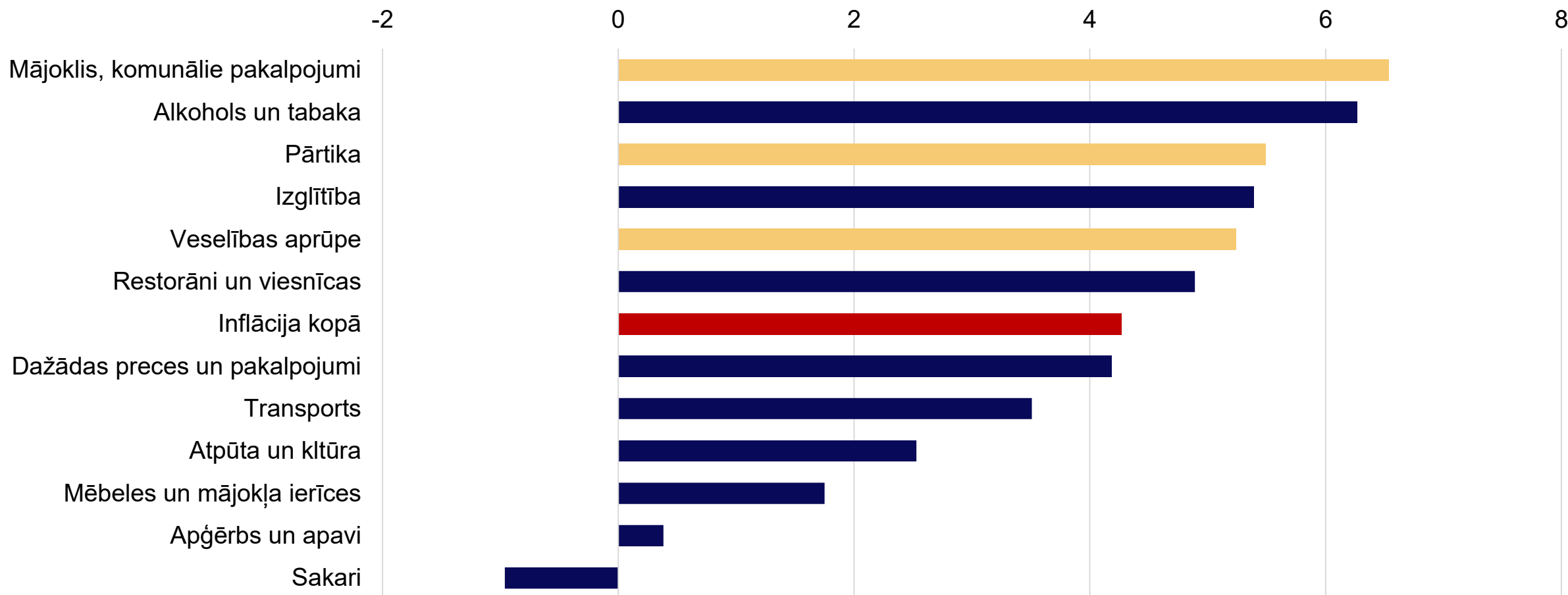
Patēriņa groza struktūra (%; 2019. gadā)

- Pārtikas un komunālo pakalpojumu izdevumu īpatsvars patēriņa grozā ↓ ar ienākumiem:
 - ▶ Mājsaimniecības ar zemiem ienākumiem: ~ 50%;
 - ▶ Mājsaimniecības ar augstiem ienākumiem: ~ 30%.
- Transporta, atpūtas un kultūras, viesnīcu un restorānu izdevumu īpatsvars ↑ ar ienākumiem.
- Veselības aprūpes izdevumu īpatsvars daudz lielāks pensionāru mājsaimniecībām (14%) nekā strādājošām mājsaimniecībām (6%).

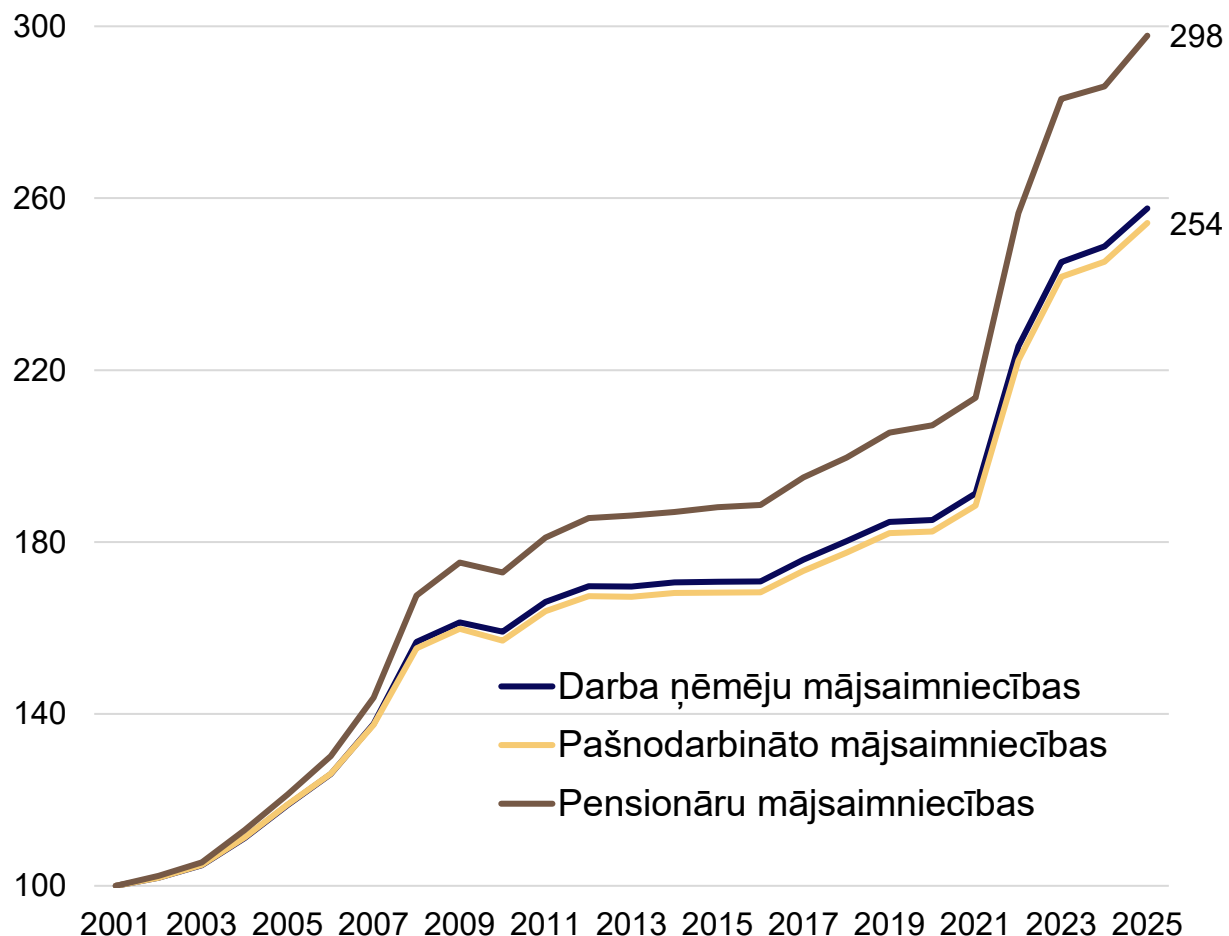
Dažādu produktu cenu dinamika būtiski atšķiras

Inflācija galveno produktu grupu dalījumā (vidēji gadā; 2002. – 2024. gadu periodā)

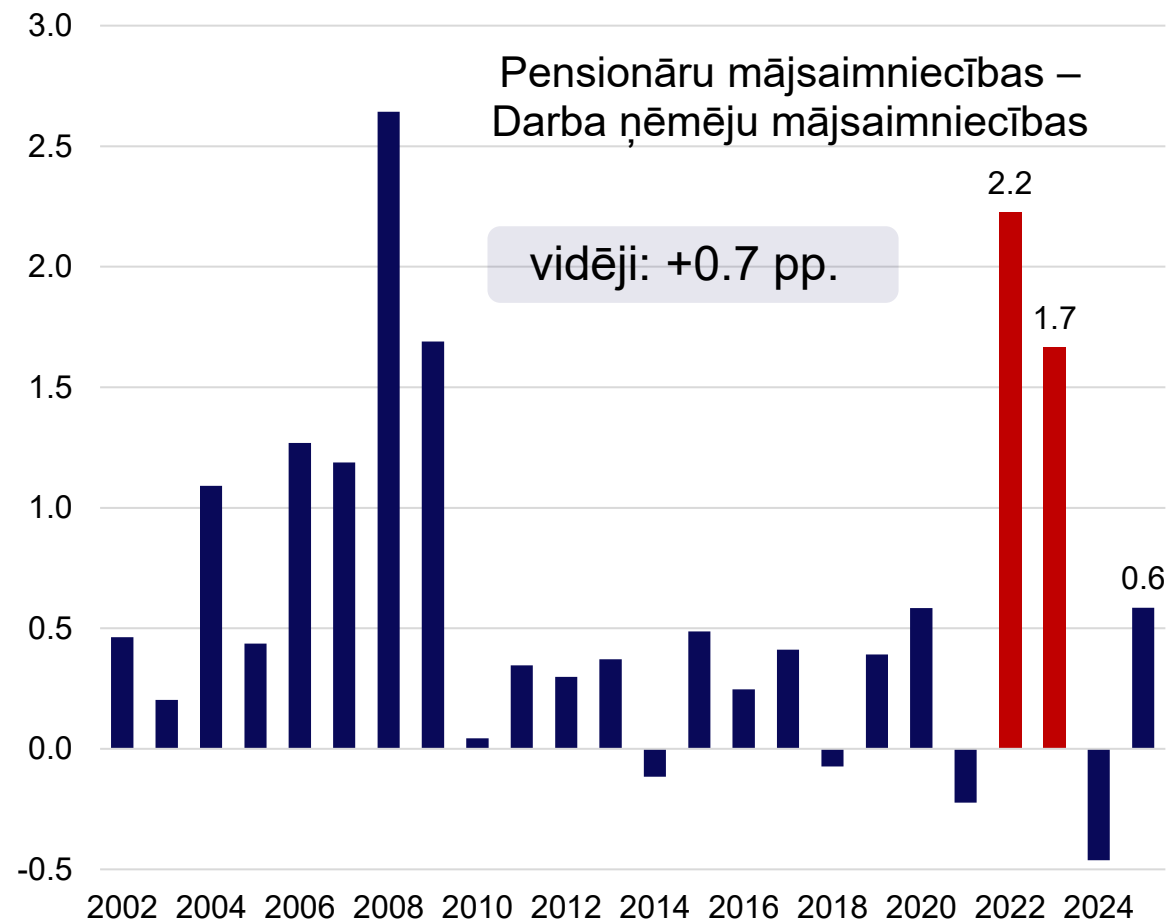

Inflācija ir lielāka pensionāru mājsaimniecībām

Patēriņa cenu indekss (2001. gads = 100)

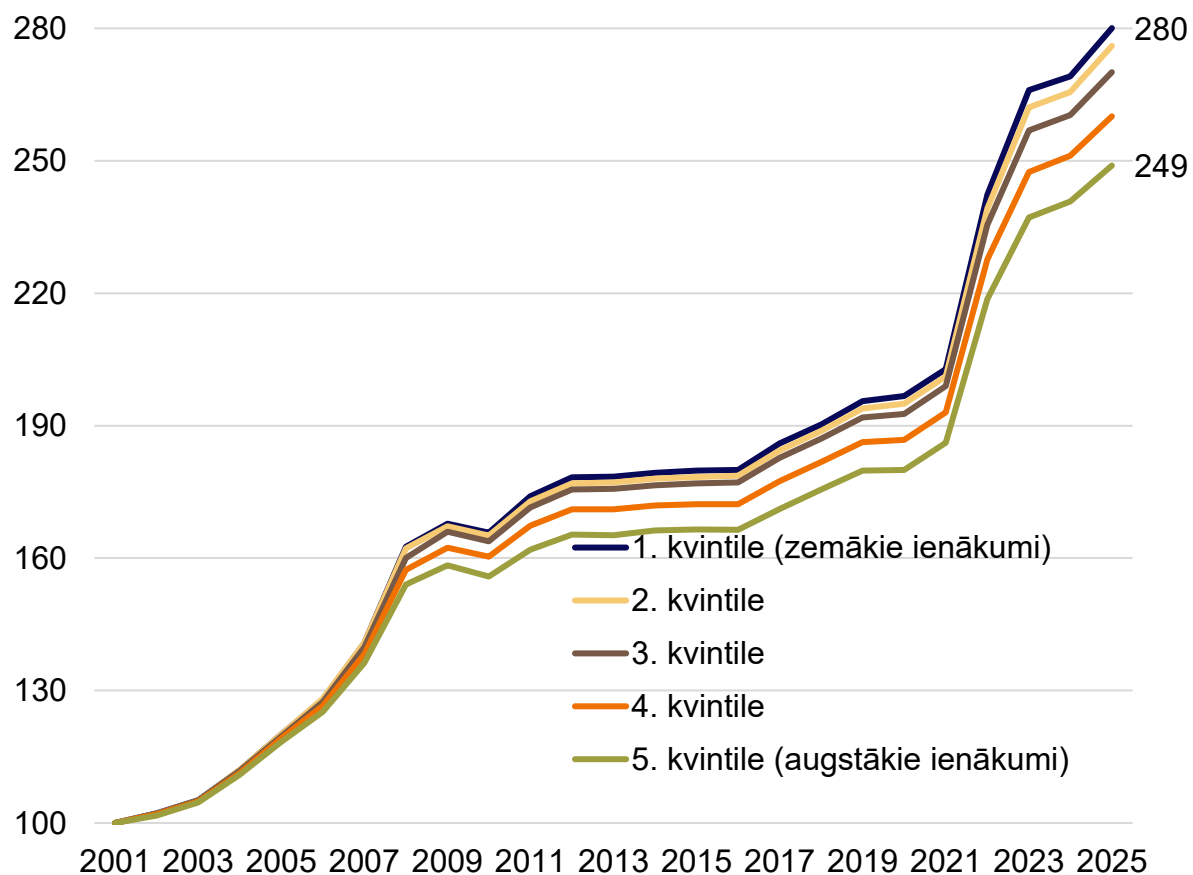

Gada inflācijas starpība (procentu punkti)

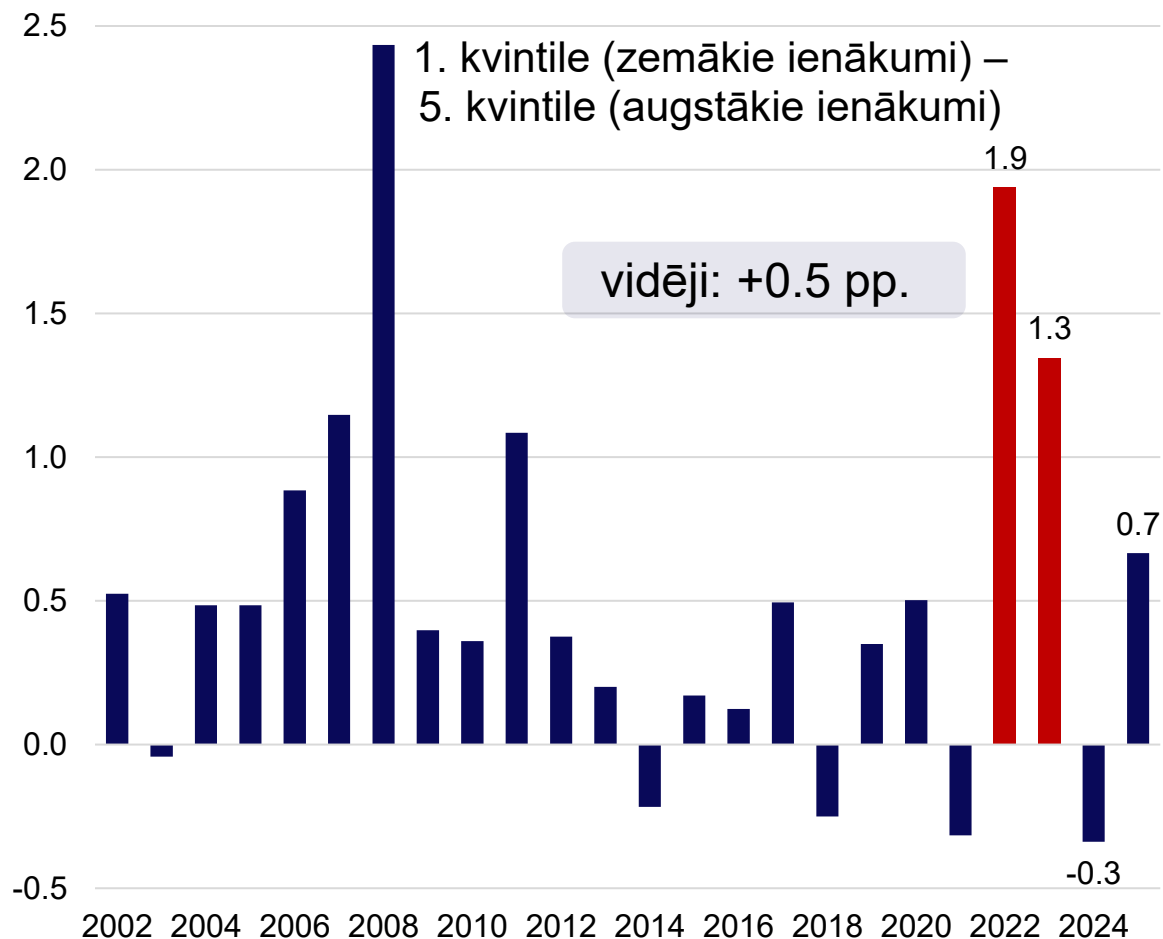

Inflācija ir lielāka mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem

Patēriņa cenu indekss (2001. gads = 100)

Gada inflācijas starpība (procentu punkti)

Vai vecuma pensiju būtu jāindeksē, izmantojot «pensionāru inflāciju» nevis Latvijas vidējo inflāciju?

- + : «Pensionāru inflācija» precīzāk atspoguļo tieši pensionāru iegādāto produktu sortimenta sadārdzinājumu;
 - : Grūtāk pamatot (masu medijos parādās tikai Latvijas vidējā inflācija);
 - : Grūti ieviest periodos, kad pensionāru inflācija ir zemāka par Latvijas vidējo (2021. un 2024. gadā);
 - : «Pensionāru inflāciju» var aprēķināt vēlāk, nekā Latvijas vidējo inflāciju;
 - : Sava inflācija ir ne tikai katrai iedzīvotāju grupai, bet arī katrai mājsaimniecībai. Dažiem pensionāriem inflācija būtiski atšķiras no «pensionāru vidējās inflācijas».
-
- ▶ Ja vecuma pensiju indeksētu tikai pēc oficiālās inflācijas, tā nevarētu kompensēt pensionāriem tieši viņu produktu sortimenta sadārdzinājumu. Pateicoties tam, ka pensiju indeksācija daļēji ņem vērā arī vidējās algas dinamiku, vidējās pensijas pirktspēja ar laiku aug.
 - ▶ Tomēr vidējā alga kaut kad varētu arī nepieaugt, tāpēc **augstāka inflācija pensionāriem un mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem** ir temats, kuru būtu jāņem vērā labklājības politikas debatēs.

Vislētākie rīsi Igaunijas Rimi maksā trīsreiz lētāk nekā Latvijas Rimi

Latvijas Rimi

Rīsi Rimi Smart
gargraudu 800g

1¹⁹
€/gab.
1,49 €/kg

Lietuvas Rimi

Ilgagrūdžiai ryžiai RIMI
BASIC, 800 g

0⁹⁹
€/pcs.
1,24 €/kg

Igaunijas Rimi

Pikateraline riis Rimi
Smart 800g

0³⁹
€/pcs.
0,49 €/kg

Vislētākie griķi Igaunijas Rimi šodien maksā gandrīz divreiz lētāk nekā Latvijas Rimi

Latvijas Rimi

Griķi Rimi Smart 800g

175
€/gab.
2,19 €/kg

Lietuvas Rimi

Grikių kruopos RIMI
SMART, 800 g

148
€/pcs.
1,85 €/kg

Igaunijas Rimi

Tatratang Rimi Smart
800g

097
€/pcs.
1,21 €/kg

Vislētākās auzu pārslas Igaunijas Rimi šodien maksā trīsreiz lētāk nekā Latvijas Rimi

Latvijas Rimi

Auzu pārslas Rimi Smart
pilngraudu 400g

0⁶⁹
€/gab.
1,72 €/kg

Lietuvas Rimi

Avižiniai dribsniai RIMI
SMART, 400 g

0³⁸
€/pcs.
0,95 €/kg

Igaunijas Rimi

Kaerahelbed täistera Rimi
Smart 400g

0²⁰
€/pcs.
0,50 €/kg

Rimi un Maxima (Barbora) cenas lētāko cenu zīmolu pārtikas produktiem bieži vien ir identiskas

3. tabula. Lētākie rīsi, griķi, makaroni un auzu pārslas Latvijas "Rimi" un "Barbora" internetveikalos (2025. gada 25. maijā)

Makaroni 400 g iepakojumā	Auzu pārslas 400 g iepakojumā
 Makaroni EXTRA LINE Cornetti Rigati 400g 0 50€ Makaroni Rimi Smart radziņi 400g 0 50 €/gab.	 Auzu pārslas EXTRA LINE 400g 0 69€ Auzu pārslas Rimi Smart pilngraudu 400g 0 69 €/gab.

Rīsi 800 g iepakojumā	Rīsi 4 x 100 g iepakojumā
 Baltie netvaicētie rīsi EXTRA LINE 800g 1 19€ Rīsi Rimi Smart gargaudu 800g 1 19 €/gab.	 Rīsi EXTRA LINE 4x100g 0 66€ Rīsi Rimi Smart gargaudu 4x100g 0 66 €/gab.
Griķi 800 g iepakojumā	Griķi 4 x 100 g iepakojumā
 Griķi EXTRA LINE 800g €1.75 Griķi Rimi Smart 800g 1 75 €/gab.	 Griķi EXTRA LINE 4x100g 0 88€ Griķi Rimi Smart 4x100g 0 88 €/gab.

Piezīme: cenas skatītas 2025. gada 25. maijā.
Avots: Krasnopjorovs O. (2025). [Kāpēc lētākie rīsi Latvijā maksā trīsreiz dārgāk nekā Igaunijā?](#)

Rimi un Maxima (Barbora) cenas lētāko cenu zīmolu pārtikas produktiem ir gan aizdomīgi līdzīgas, gan augstas

Identiskas cenas pārtikas produktu zemo cenu zīmoliem "Rimi" un "Maxima" nav noziegums – tirdzniecības tīkli monitorē viens otru un, nosakot cenas, vērtē arī konkrētā produkta cenu konkurenta veikalā. Taču fakts, ka tieši Latvijas tirgū abi pārtikas mazumtirdzniecības tīkli spēj pielietot augstākas cenas politiku un pie tam labi pelnīt, ir vājas konkurences izpausme.

Piezīme: cenas skatītas 2025. gada 26. maijā. Ar krāsu iezīmētas vienādas cenas veikalos "Barbora" un "Rimi". Nav* - zemākās cenas zīmola produkta nav noliktavā.

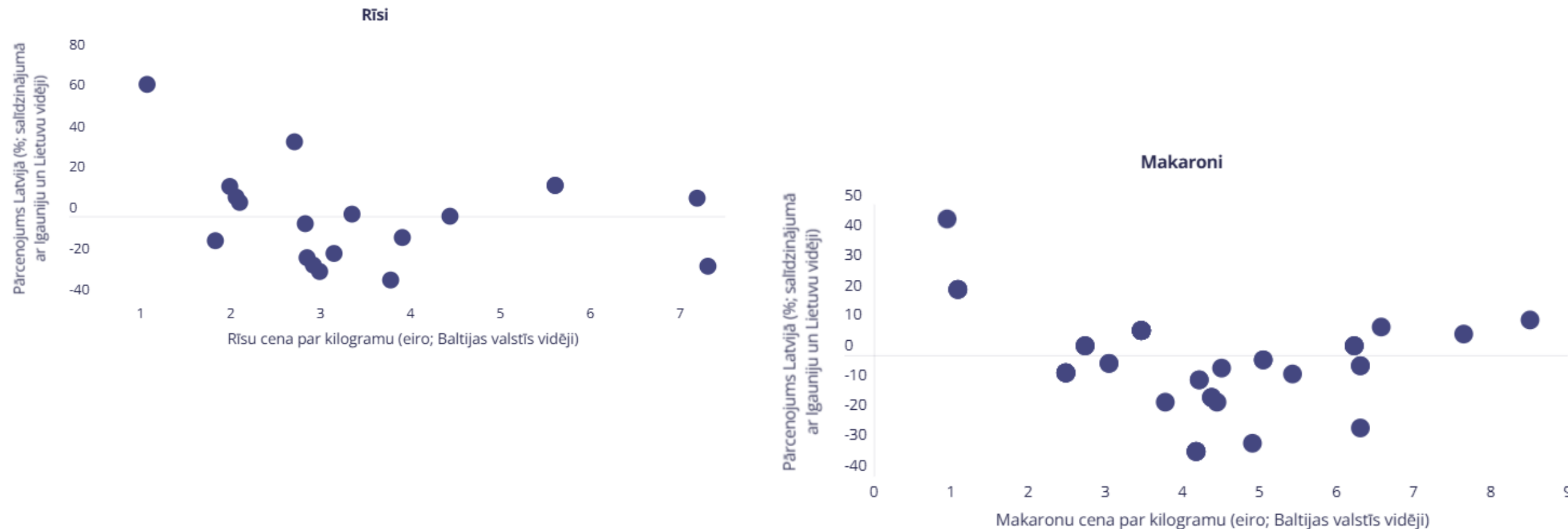
Avots: Krasnopjorovs O. (2025). [Kāpēc lētākie rīsi Latvijā maksā trīsreiz dārgāk nekā Igaunijā](#)

4. tabula. Atsevišķu pārtikas produktu zemāko cenu atšķirība starp "Rimi" un "Barbora" internetveikaliem Latvijā, Lietuvā un Igaunijā

	Latvija		Lietuva		Igaunija	
	Barbora	Rimi	Barbora	Rimi	Barbora	Rimi
Rīsi 800 g	1.19	1.19	0.99	0.99	0.63	0.39
Rīsi 4 x 100 g	0.66	0.66	0.59	0.58	1.05	0.95
Griķi 800 g	1.75	1.75	1.48	1.48	1.19	0.97
Griķi 4 x 100 g	0.88	0.88	0.85	0.85	1.25	1.15
Makaroni radziņi 400g	0.50	0.50	0.36	0.36	0.29	0.28
Makaroni spirāles 400g	0.50	0.50	0.36	0.36	0.45	0.45
Makaroni nūdeles 400g	0.50	0.50	0.36	0.36	0.45	0.45
Makaroni spageti 400g	0.50	0.50	0.36	0.36	0.45	0.45
Auzu pārslas 400g	0.69	0.69	0.38	0.38	0.20	0.29
Kveišu milti 2kg	1.25	1.28	1.14	1.49	0.99	0.94
Cukurs 1kg	0.75	0.75	0.89	0.89	0.74	0.73
Manna 800 g	0.88	0.88	0.53	0.53	0.99	0.75
Baltās pupiņas 400 g	0.80	0.80	0.79	0.79	1.29	1.08
Šķeltie zirņi 800 g	0.88	0.88	nav*	0.59	0.85	0.85
Saulespuķu eļļa 1l	1.89	1.89	1.55	1.55	1.19	1.19
Rapšu eļļa 1l	1.59	1.59	1.59	1.59	1.09	0.99
Piens 1l	0.75	0.95	0.75	0.69	0.59	nav*
Saldaiss krējums 30/35% 200 g	1.09	1.09	1.09	1.39	0.99	1.35
Sviests 82% 180 g	1.99	1.99	1.59	1.59	1.59	1.75
Vistu olas 10 gab	2.39	2.19	2.15	2.25	1.99	1.79
Miežu putraimi 800 g	0.68	0.68	0.65	0.65	0.99	0.79
Grūbas 800 g	1.19	1.19	0.67	0.65	0.99	0.99
Kviešu putraimi 800 g	0.80	0.80	0.69	0.69	nav*	1.19
Vienādu cenu gadījumu skaits	20		16		6	

Dārdzība Latvijā attiecas tikai uz lēto zīmolu pārtikas produktiem (uz kuriem ir lielāks pieprasījums); vidējs – dārgs zīmolu segments Latvijā pat maksā lētāk

1. attēls. Rīsu un makaronu zīmolu pārcenojums Latvijas "Rimi" atkarībā no cenu segmenta

Piezīmes: attēls atspoguļo, par cik procentiem attiecīgo rīsu un makaronu zīmolu cena Latvijas "Rimi" atšķiras no Igaunijas un Lietuvas "Rimi". Cenas skatītas 2025. gada 23. maijā. Izmantoti cenu dati par 19 rīsu zīmoliem un 47 makaronu zīmoliem, kas 2025. gada 23. maijā vienlaikus bija pieejami Latvijas, Lietuvas un Igaunijas "Rimi" internetveikalos (punktu skaits attēlos var būt mazāks, jo dažiem zīmoliem sakrīt cena par kilogramu un pārcenojums). Cenu starpība aprēķināta, izmantojot logaritmus, lai nepieļautu pārcenojuma nobīdi uz augšu.

Zemāks PVN pārtikas produktiem nekad neatspoguļojas cenās pilnā apmērā un nav efektīvs ierocis cīņā par nabadzīgo iedzīvotāju labklājību

Gads ar samazināto PVN likmi augļiem un dārzeņiem: pirmie rezultāti

OĻEGS KRASNOPJOROVS
Latvijas Bankas ekonomists

<https://www.makroekonomika.lv/raksti/gads-ar-samazinato-pvn-likmi-augliem-un-darzeniem-pirmie-rezultati>

Kam graudi, kam pelavas: dažas pārdomas par samazināto PVN likmi pārtikai

OĻEGS KRASNOPJOROVS
Latvijas Bankas ekonomists

<https://www.makroekonomika.lv/blogi/kam-graudi-kam-pelavas-dazas-pardomas-par-samazinato-pvn-likmi-partikai>

Iedzīvotāji ar augstiem ienākumiem pārtikai tērē lielāku naudas summu nekā iedzīvotāji ar zemiem ienākumiem. Tāpēc zemākas PVN likmes pārtikai iedzīvotāji ar augstiem ienākumiem iegūtu vairāk nekā iedzīvotāji ar zemiem ienākumiem.

Daudz efektīvāki ieroči cīņā ar ienākumu nevienlīdzību ir:

- Īstermiņā – sociālie pabalsti, kas mērķēti tieši uz trūcīgākajiem;
- Ilgtermiņā – vienādu iespēju nodrošināšana ar spēcīgiem "sociāliem liftiem" (tajā skaitā – ar izcilas kvalitātes izglītības pieejamību).

Igaunijā (PVN 24%) lētākie pārtikas produktu zīmoli (tajā pašā veikalā un iepakojumā) maksā ievērojami lētāk nekā Latvijā (21% PVN).

Par inflāciju un cenām Latvijā

- ▶ Oļegs Krasnopjorovs (2024). 14 mīti par inflāciju un cenām. [saite](#)
- ▶ Oļegs Krasnopjorovs (2025). Kāpēc lētākie rīsi Latvijā maksā trīsreiz dārgāk nekā Igaunijā? [saite](#)
- ▶ Oļegs Krasnopjorovs (2025). Vai Latvijas kafija ir dārgākā Eiropā? [saite](#)
- ▶ Andrejs Bessonovs (2025). Pārtikas cenu loma pašlaik vērojamajā inflācijas lēcienā. [saite](#)
- ▶ Andrejs Bessonovs, Ieva Opmane (2025). Kas nosaka pārtikas cenu kāpumu Latvijā? [saite](#)
- ▶ Oļegs Krasnopjorovs (2019). Gads ar samazināto PVN likmi augļiem un dārzeņiem: pirmie rezultāti. [saite](#)
- ▶ Oļegs Krasnopjorovs (2021). Kam graudi, kam pelavas: dažas pārdomas par samazināto PVN likmi pārtikai. [saite](#)
- ▶ Oļegs Krasnopjorovs (2021). Kāpēc Lielbritānijā dažas preces ir lētākas nekā Latvijā? [saite](#)
- ▶ Oļegs Krasnopjorovs (2021). Katram sava inflācija: vai pensionāriem tiešām lielāka? [saite](#)